

ПРОЕКТ

на тему:

ЖИТТЯ І ТВОРЧІСТЬ

Івана Франка

Іван Франко (1856-1916)

Поет, прозаїк, драматург, вчений,
етнограф, фольклорист, історик,
філософ, соціолог, економіст,
журналіст, перекладач,
громадсько-політичний діяч.

**Народився 27 серпня 1856 року
в селі Нагуєвичі, тепер
Львівська область, в родині
коваля.**

**Навчався в Дрогобицькій
гімназії, Львівському
(філософський факультет),
Чернівецькому та Віденському
університетах.**

Брав участь у роботі студентського „Академічного гуртка" „Друг". За громадсько-політичну діяльність, яку було кваліфіковано як соціалістичну пропаганду. Франко чотири рази був ув'язнений австрійською владою (у 1877, 1880, 1889 і 1892).

У 1870-1880-х Франко провадив активну журналістську діяльність пов'язану з історією і культурою колишньої Станіславщини. На Прикарпаття привела його любов до подорожей, прагнення до пізнання світу, замилювання красою природи.

Разом із М. Павликом видавав журнал „Громадський друг" та альманахи „Дзвін", і „Молот" (1878), спільно з І. Болесм - журнал „Світ" (1881-1882), із гуртком львівського студентства молодіжний журнал „Товариш" (1888). Співпрацював також у виданнях українських народовців: газеті „Діло" (1883-1886), Журналах „Зоря" (у 1883-1886) та „Правда" (1888); багатьох польських та австрійських часописах. Протягом 1894-1897 рр. редагував літературно-науковий журнал „Життя і слово".

В 1890 р. І. Франко став одним із засновників та першим головою (до 1898) радикальної партії в Галичині, що згодом переросла у національно-демократичну, редактором її друкованих органів - газет „Народ" (1890-1895), „Хлібороб" (1891-1895), „Громадський голос" (з 1895). У 1887-1897 рр. працював у редакції польської газети „Kurjer Lwowski". За участю І. Франка видані альманахи „Ватра", „Веселка", „Перший вінок".

У 1899 р. Франко вийшов зі складу РУРП і став членом Української національно-демократичної партії. Завдяки підтримці М. Грушевського став дійсним (1899; 1904 - почесним) членом наукового товариства ім. Т. Шевченка, відтак відійшов од активної політичної діяльності і присвятив себе літературній і науковій праці. Очолював філологічну секцію (1898-1901; 1903-1912) та етнографічну комісію НТШ (1898-1900; 1908-191); був співредактором журналу „Літературно-науковий вісник" (1898-1907; спільно з М. Грушевським та В. Гнатюком).

Громадська і творча діяльність, особисте життя Івана Франка тісно ахоплених соціалістичними ідеями станіславівських гімназистів. У 1892 р. Франко виступив у Станіславі на селянському вічі, яке було розігнане поліцією. Через декілька місяців разом з М. Павликом він організував з'їзд радикальної партії.

Всебічно підтримував Франко починання Н. Кобринської, яка в 1884 році заснувала у Станіславі Товариство руських жінок. Франко двічі виступав перед жителями міста з доповідями про свого великого попередника й вчителя Т. Г. Шевченка (1889, 1890).

З Коломиєю пов'язані - громадська та політична діяльність (1893 р., виступ на перших зборах радикального політичного товариства „Народна воля“, передвиборних зборах до Галицького сейму; видання журналу „Народ“); неодноразове ув'язнення письменника та літературна творчість.

В 1874 р. вперше побував у Лолині, де познайомився з сім'єю Рошкевичів. Тут Франко записував етнографічний і фольклорний матеріал. До збирання матеріалів він залучав і своїх лолинських знайомих - Ольгу і Михайлину Рошкевич. Під його впливом Ольга Рошкевич збрала й за допомогою Івана Франка видала „Обряди й весільні пісні українців села Лолин Стрійського повіту“. Окрема сторінка біографії Франка, яка пов'язана з Лолином - це взаємини з Ольгою Рошкевич.

Від 1901, а з 1909 - щорічно Франко виїздив із родиною на відпочинок у с. Криворівню на Гуцульщину, де щоліта збиралися видатні діячі української культури: М. Грушевський, В. Гнатюк, М. Коцюбинський, Леся Українка, О. Кобилянська, Г. Хоткевич та ін.

Неодноразово Франко відвідував і інші населені пункти Прикарпаття: Калуш, Долину, Болехів, Снятин, Вовчківці, Белую, Галич, Нижній Березів, Яблунів, Косів, Яворів, Довгопілля, Голови, Верховину, Буркут, Бубнище, Шевченкове, Микуличин. Перебування в краї, знайомство та спілкування з людьми залишило помітний слід в громадській та творчій діяльності Івана Яковича Франка.

За власним зізнанням Франка, значний вплив на його життя та творчість мали взаємини з жінками. Він пережив три глибокі кохання: до Ольги Рошкевич, Юзефи Дзвонковської та Целіни Журовської, кожне з яких знайшло вияв у художній творчості. Дружиною письменника стала киянка Ольга Хоружинська, шлюб із якою він узяв 1886 року в Павлівській церкві при Колегії П. Галагана в Києві. У подружжя було четверо дітей: Андрій (1887-1913), Тарас (1889-1971), Петро (1890-1941) і Анна (1892-1988).

Упродовж своєї більш ніж 40-літньої творчої активності Франко плідно працював як оригінальний письменник (поет, прозаїк, драматург) і перекладач, літературний критик, і публіцист, багатогранний учений - літературо-, мово-, перекладо- й мистецтвознавець, етнолог і фольклорист. Його творчий доробок, писаний українською, німецькою, польською, російською, болгарською мовами, за приблизними оцінками налічує кілька тисяч творів загальним обсягом понад 100 томів.

Усього за життя Франка окремими книгами з'явилося понад 220 видань у т. ч. більш ніж 60 збірок його оригінальних і перекладних творів різних жанрів. Лише частина спадщини великого українського письменника опублікована в 50 томах, що є лише половиною творчого доробку І. Я. Франка. Але й при цьому вражають незвичайні здобутки: 7 томів оригінальної поезії, 6 - перекладної, 9 томів оригінальної прози, 2 томи драматичних творів.

Франко - поет - автор 10 прижиттєвих книг віршів, до складу яких увійшло понад півтисячі окремих творів. Багатий творчий доробок - близько півсотні творів складають поеми. Окрім того, Франко - автор своєрідних антологій поетичних переспівів-варіацій. Прозова творчість Франка - це „новелістичний Декамерон" - понад 100 оповідань, новел і казок, які склали 18 збірок малої прози. Іван Франко автор 10 творів великих прозових жанрів - повістей та романів. Драматургія Франка збагатила українську літературу зразками історичної, психологічної драми, соціальної комедії, неоромантично-фантазмагоричної драматичної поеми-казки, філософського діалогу, одноактної п'єси.

Перекладацький доробок Франка охоплює величезний діапазон світового письменства та усної народної творчості від найдавніших часів до поч. ХХ ст. Письменник переклав українською мовою близько 200 авторів із 14 мов та 37 національних літератур, у т. ч. зразки вавилонської, єгипетської, староіндійської, старо-арабської словесності, античного письменства, ліричної та епічної поезії народів світу, твори класиків зарубіжжя.

Франкові належать переклади українських народних пісень та поезій Т. Шевченка німецькою мовою. Класикою українського перекладознавства стала праця „Каменярі. Український текст і польський переклад. Дещо про штуку перекладання" (1912).

Франко - вчений - автор численних наукових праць з історії та теорії літератури, літературної критики, фольклористики, етнології, мовознавства. Франко - автор ґрунтовних мистецтвознавчих студій із теорії та історії українського і світового театру. Важливе культурологічне значення мають його релігієзнавчі дослідження. Франкові належать і кількадесят економічних, соціологічних та історичних праць.

Франко - етнограф, фольклорист, дослідник. Діяльність Каменяра як фольклориста і етнографа займає особливе місце в біографії вченого. Великий внесок зробив Франко у вивчення історії Галичини, зокрема, Прикарпаття. За підрахунками академіка М. Возняка праці І. Франка з народознавчої тематики складають не менше третини всієї його спадщини. Сучасний дослідник його етнографічної діяльності О. Дей зазначає, що Іван Франко написав загалом 50 праць з фольклору, а лише на 90-і роки XIX ст. припадає близько 100 народознавчих публікацій і повідомлень. Найбільші його монографії „Студії над українськими народними піснями” та виданий в 1905-1910 рр. тритомник „Галицько-руські приповідки” в основному базуються на зібраній на Прикарпатті усній народній творчості.

Франко - видавець був ініціатором, координатором та редактором видавничих серій „Дрібна бібліотека” (1878-1880), „Наукова бібліотека” (1887-1888), „Літературно-наукова бібліотека” (1889-1898), „Хлопська бібліотека” (1896-1898), „Міжнародна бібліотека” (1912-1914) та „Всесвітня бібліотека” (1914-1916).

Твори І. Франка перекладені багатьма мовами світу.

Величною є постать Івана Яковича Франка в українській літературі, історії та культурі. Його ім'ям названий Львівський університет, Київський драматичний театр, багато установ освіти, науки, культури в Україні та за кордоном.

Особлива пошана і любов мешканців Івано-Франківщини до величної постаті Каменяра, адже громадська і творча діяльність, особисте життя І. Франка тісно пов'язані з історією і культурою нашого краю. Мешканці міст і сіл області зберегли яскраві спогади про зустрічі з письменником, про місця, які він відвідував, про його спілкування із тутешнім населенням. Розповіді про І. Франка передаються з покоління у покоління як найвища духовна цінність. Багатогранність постаті Івана Франка спонукає науковців, дослідників, краєзнавців, письменників Івано-Франківщини до нових дослідницьких пошуків.

З 1980 року започатковано Івано-Франківську міську премію ім. І. Франка.

Вшанування імені Івана Франка

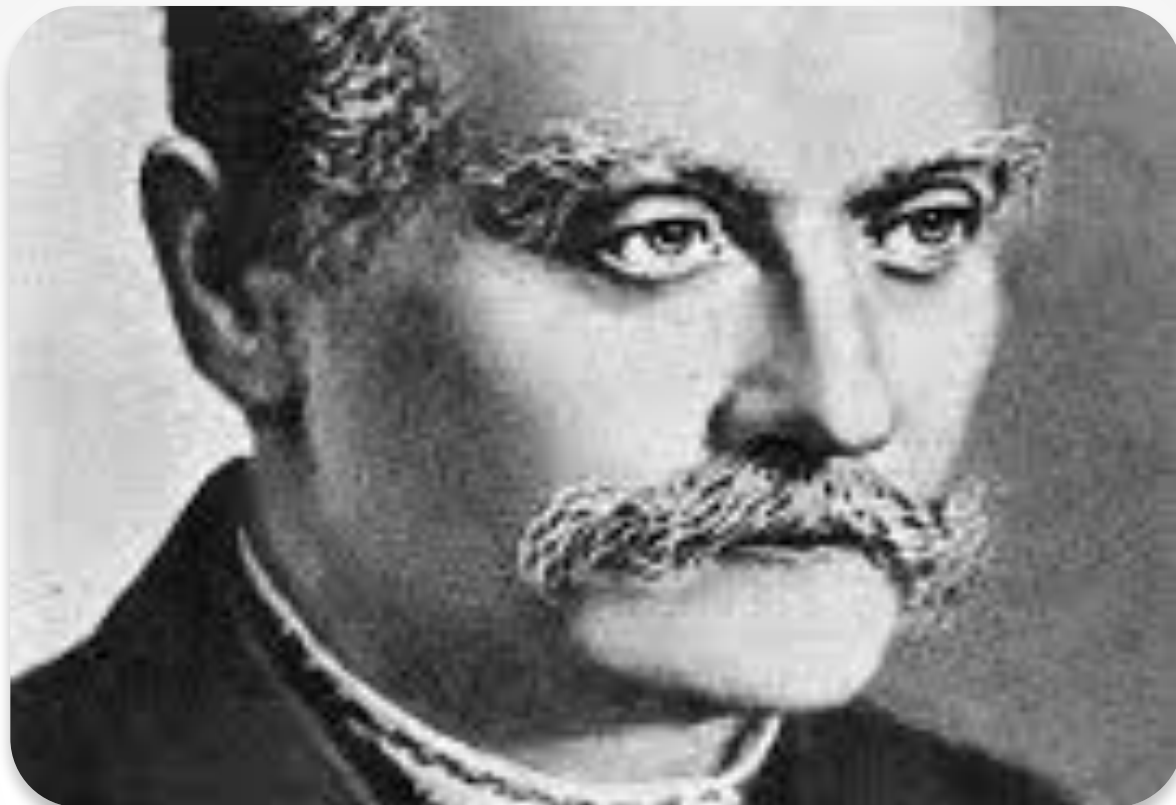
Щорічно, з нагоди дня народження Великого Каменяра в краї організуються наукові форуми, літературні читання, мистецькі свята. Все що пов'язане з великим іменем Каменяра шанобливо оберігається. У нашому краї можна почути: "Явір Каменяра", „Камінь Франка", а численні пам'ятники в його честь є найкращим доказом любові краян до великого сина української нації.

На прохання громади області 1962 року Верховна Рада УРСР перейменувала назву обласного центру на Івано-Франківськ, а область - із Станіславської на Івано-Франківську.

Його ім'я носить обласний український музично-драматичний театр, освітні заклади та інші установи краю.

Ім'ям Івана Франка названо вулиці в обласному та районних центрах, в селах та селищах області.

З нагоди 100-річчя від дня народження Каменяра (1956 р.) обласній бібліотеці було присвоєно ім'я Івана Франка.

Смерть

З 1908 року різко погіршився стан здоров'я.
28 травня 1916 року Іван Якович Франко помер.
Похований на Личаківському кладовищі Львова.